XVIII. évfolyam 37. szám.
1944 szeptember 9. szombat.

Ára 20 fillér

CELLDÖMÖLKI HIRLAP

=POLITIKAI-TÁRSADALMI-ÉS-SZÉPIRODALMI-HETILAP=

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Celldömölk, gróf Széchenyi-utca 12.
Telefon: 55. Csekkszám: 17.258.

Felelős szerkesztő:
NAGY IMRE

Előfizetési árak:
1 évre 10, ½ évre 5, ¼ évre 2.50 pengő.
Megjelenik minden szombaton.

Nincs előfeltétele

a hazaszeretetnek, mert a hazaszeretet soha nem lehet alku tárgya. A hazát szeretni, érte áldozatot hozni nem üzleti száraztas dolga, hanem egyszerű közösség. Nincs benne érdem, nem jár érte semmi. Így tehát senki se higyje, hogy a hazával üzletet lehet kötni és az érte hozott áldozatért közvetlen ajándék jár. Ez éppen olyan volna, ahogy a sokat imádkozók és egyre templomba járók üzletet akarnak kötni az Úristennel, mert csak úgy hisznek benne, ha ennek ellenében Ő is élőlétük apró dolgaiban segíti is őket. Nem! A hazát szeretni és Istenben hinni nem üzleti dolog. De biztos, hogy mindkettő megjutalmaz bennünket az érte hozott áldozatokért, rendit hetetlen-bitünkért. Természetes hogy a haza védelmében hozott áldozatokkal közelebb kerülünk a hazához, valójában megunkéva tettük, mert csak az a miénk, amiért mindenünket fel is tudjuk áldozni. A Mindenhatóhoz is csak akkor kerülünk közelebb, ha megnyugszunk akaratában és feloldvadunk benne. A hitbeli megnyugvás az emelkedés és az örökös kétkedés az esés a lélek számára. Keresni gánesoskodni, örökké elégedetlenkedni mindenki tud, de hinni, tudni és megnyugodni csak a magasan szárnyaló lelkek képesek. És amiképpen az elveszettnek hitt hazát — bárki is vette el tőlünk — nekünk kell visszaszereznünk, éppen úgy a csak külsőségekben hívő lelek akkor közeledik Isten felé, ha leküzdi a benne folyton agnoskodó hitetlenséget, bizalmatlanságot és a maga sorsát csak fajtestvéreinek sorsával látja, együtt érzi és beleolvad a szeretet Istenének mindenért kárpótló bitébe. Mert a hitet éppen úgy meg kell hódítani, mint a hazát. Akinek nincs hazája, az megérdemli, hogy hazátlan legyen és akinek nincs hite, megérdemli, hogy a hitnélküliség kietlenségében éljen.

Sokan játszanak a szóval és előbb kívánják a bizonyítékot és csak akkor hajlandók a cselekedetre. Ósdi zsidó fogás. Ők még az Atyaúristennel is birokra keltek, hogy hasznot adjon nekik. De csak legyen mindenkinek a maga Istene szerint. Mi nem birkózunk és nem vitatkozunk. De a mi szívünkben nem is ég a gyűlölet, mert a mi hitünk a szívünkben vagyon és nincs semmi köze a zsebhez. A hazát sem azért szeretjük, mert üzleti érdekeink fűződnek hozzá. A haza a

Ami megment bennünket

Folytatjuk a mai magyar szellemi élet egyik fontos kérdésének az úgynevezett népi irodalom kérdésének tisztázását és ismertetését Gombos Gyula írásának újabb részleteivel

(3.)

Sinka István lépett fel legkésőbben nemzedékéből, a harmincas évek elején Biharból való ő is, mint annyi nagy magyar költő. Életének első nagyobbik felét a puszán töltötte, mint pásztor. Kevéssel első verseskönyve megjelenése után Pestre került s azóta is itt él. Erdélyi mellett nemzedékének ő a legköltőbb költői képviselője. — Költészete mély, atavisztikus emlékezés. Nem egy ember jelegzése, hanem egy egész táj, s a maga sorjadó, tengődő évszázados élete. Költészetével a magyar világ egy olyan mély rétege kerül az irodalomba, ami eddig ismeretlen volt. Verse egyszerű, sokszor darabos, de daraósságában a magyar nyelv ősi széles ütemű mozgása él.

Jelentős prózaíróján e nemzedéknek kevesebb van, mint költője. A magyar tájak lít is jellegzetesen képviselteitk magukat. *Kodolányi* János hozza a Dunántult. Regényeinek és drámáinak középpontjában a Dunántul problematikája áll: az egyke és a végzetesen fogyatkozó magyar nép. Ez munkásságának egyik része, a másik a történeti regény. Nagy regenytriologiája a tizenharmadik század magyar világának hatalmas körképe és legjobb történeti regényeink közé tartozik. De nemcsak problématikájában, irói eszközeiben is sok dunántulságot hordoz *Kodolányi*. Emberek, helyzetek rajzában, alakjai beszélteésében, néprajzi hűségre törekszik. Vontatott, de tömör és széles előadásába lágy, zsongó poézis folyik.

Tamási Áront a Székelyföld adta. Szelleme a székelyeké: könnyedség, játékosság, humor, de benne mély ertelem. Ahogy mondja mintha csak évődés, könynyű mese lenne, de amit mond, abban benne népe egész gondja, fájdalma és nehéz élete. Ha *Erdélyi* a népdal, ő a népmese. De ez nem primitív utánzás, stilizálás, stilusbeli játék; ő nem tanul a népmesétől, hanem mintha folytatná: irásait ugyanaz a természeti erő teremti, mint a népmeséket. A megszállás alatt a román államba szorult magyarságnak mindvégig egyik legtisztább eszmelete volt.

Szabó Pál a bihari, mint *Erdélyi* és *Sinka*. Életúte lirailsága volt a dominálo s romantikus modernségekbe vitte. Korán, a legelsők közt került a parasztságból az irodalomba. Tájékozatlansága sok városi és politikai sallangot szivott magába, de ezeket pályája derekán kiforrta s ma a parasztság egyik legtömörebb és legerőteljesebb kifejezője.

A népi irodalmi törekvéseknek három számottevő elmélti embere van: *Féja* Géza, *Veres* Péter, *Németh* László. *Féja* nemzedékének legmozgékonyabb embere. Az elméleti irodalom minden ruházában tett egy-egy mozdulatot. A publicisztikától az irodalmi kritikán át az irodalomtörténeti és történeti tanulmányig mindenütt mozgott. Szép kidolgozott tanulmányában a Dózsa Györgyben mely népi szemléletet és radikalizmust érvényesít. Magyar irodalomtörténetében, amelynek nemrég jelent meg befejező harmadik kötete, az egyes irókban a közösség áramlását keresi s az egész irodalmi hagyományban a magyarság sorsproblémáinak változatait és megnyilvánulásait.

Veres Péter úgy tudott író lenni, hogy megmaradt parasztnak is, nemcsak szemléletében, gondolkozásában, szolidaritásában, hanem mindennapi életével is. Egy alföldi faluban él, Balmazújvároson, ahol született. Először napszámoskodott, ma már néhány hold földön gazdálkodik. *Veres* Péter is hiven hordja a tájat, ami adta: a Tiszántúl. Kemény, józan, de egyensúlyozott és derült szellem. Ahogy egy-egy igazságát megtalálja és kimondja, néha hosszadalmas és kerülőutas, de minden fejtegetésében benne van az élmény ereje: a megtalált igazság.

Németh Lászlót bátyuk szándékosan utoljára, ő épp úgy mint Féja, se származásával, se irói hangjával nem lenne ide sorozható. Mégis ide tartozik az erkölcsével és a szemléletével. Nemzedékéből ő az, aki *Szabó* Dezső nagy elméleti megfogalmazásait a szó valóban történelmi értelmében és arányaiban tovább fogalmazta és építette. Nemzedékével az *Ady*, *Móricz*, *Szabó* Dezső megindította- hatalmas szellemi mozgalom a részletek felé ágazott szét, de ő a részletekben továbbvivő munkája mellett még az egészet is kézben tartja. A versen kívül az irodalom minden ágában maradandót alkotott. Keresbé jelentős a regényben, irodalmi és politikai tanulmányai azonban döntő sulyúnk s a magaratalló magyar drámairásnak is egyik legjellegzetesebb és legtöbbet igérő úttörője.

Mit jelent és mit hordoz eszmékben és gondolatokban a magyar népi irodalom? *A huszadikszázadi magyarság egész problematikáját.* A magyarság nemzeti formáiban mindinkább kezdte elveszíteni faji jellegeit és tartását s éppen ezért azok, akik a magyarság még ép eszméletét hordozták, kenyetelenek voltak szükebbre vonni a kört s nemzet helyett népet mondottak. De törekvéseikben e meghatározás, hogy nép, semmivel sem jelent kevesebbet s főként kevesebb és korlátozottabb magyarságot, mint egész történelmünk során jelentett a nemzet. Hiszen a nemzet, mint egy közösség meghatározója, nem jelent ennél egyebet: történelmi tudattal élő nép.

A magyar népi irodalom törekvései végső fokon ide rugnak ki: *a magyar népet, ezt a fajiságában még érintetlen, sokmilliós tömeget minnél erősebb és öntudatosabb nemzetté emeli.* Ennek keresztülvitele részleteiben nagyon nehéz és bonyolult. Gazdasági, társadalmi, kulturális vonatkozásaiban egyöntetűen és szervesen kell ezt a felemelést véghezvinni. *Gazdasdgilag:* a magyarság jóltermő földjéből él túlnyomórészt ma is, de egészségtelen birtokviszonyai és elmaradt gazdálkodása részt ma is, de egészségtelen birtokviszonyai és elmaradt gazdálkodása miatt meglehetősen elesett; az ut tehát: *földreform*, korszerű, minőségi gazdálkodás s az értékesítésben: *szövetkezetek. Társadalmilag*.

mi életetadó területünk, melyhez a fajta minden emléke, baja, bánata, könnye, öröme, dicsősége, boldogsága és reménye fűződik. Százszor is elvehették tőlünk, újra megkódítjuk. És ez az érzés, ami mindig összekapcsol bennünket: a haza megkódítása. Most is azért harcolunk. Mert megint elvették tőlünk és még nem hódították vissza. Most a határokon az ellenség, ott kell védekezzünk, de nem feledkezünk meg róla, hogy a honfoglalásunk igazán csak akkor kezdődik, ha már az ellenség eltiszttult a határok alól. Ez a mi hitünk, ez a mi szándékunk. És ki kételkedik benne, hogy el nem érjük? Hiszen ebben minden magyar egyet akar!

IRODALOM

A reggel

Irta: Berzsenyi Dániel

Nézd a napnak derülő sugara
Mint ébreszti a természetet.
Mint önt új bájt a virág fodrára
S mint zenditi a zöld ligetet.

Nézd, új öröm a újult életerő
Száll hegyekre, szál most [völgyekre
Csak az örök homályban heverő
Bagoly siet bús rejtekekre.

Nem mosolyog néki a szép reggel,
Sem az élet harmonija:
Kedvesb néki a szomorú éjjel,
Mint az egek dicső pompája.

Igy van minden! változhatlan [renddel
Ki van szabva életünk pályája!
Egyik rokon a félistenekkel,
A másiknak por a hazája.

A rablelkek örök setétségben
Bolyongnak a denevérekkel:
Nem nézhetnek a dicső napfénybe
Örök éjhez szokott szemekkel.

A nagy lélek önként az aetherben
Héjjázlatja szabad szárnyait,
Nem tartja itt foltva porkötélben
Az égi tüz nemes lángjait.

Nem tébolyog gót épületeken
Az éjjeli vak madarakkal:
Feljebb evez a nagy Alpeseken
A nap felé úszó sasokkal.

(1795—1802 között.)

•

Berzsenyi Dániel Kemenesaljа szülöttje. Ennek a vidéknek legvegője erződik ebben a versében is. Versei olvasásakor az *időtlen költő* mögé odaáll az *akkori* ember, akiről láthatjuk, mennyire az *örök* ember.

Gáspár Gyula:

Árva nép

Országépitő királyunk, *Szent István* „*uralkodásának negyvenhatodik esztendejében az Úrhoz költözött. A magyarok kobza rögtön siralommá válta s az egész ország népe nagy keserűséssel siratá ollyigen szent királyát*" — irja Kézai Simon krónikája. — Meghalt István király és magyar népe árván maradt. A halott koporsója körül sietve összegyűlt a *gonoszok tanácsa* és királyi székbe ültette Pétert, az előzött velencei dozsé fiát. És Péter levetkezte a királyi méltóság minden szelidségét: Vászoly úr szemeit kiszuratja, fülébe ólmot öntet, a magyar urakat „*megveti vala*" s az ország földjét, javait, hivatalait jöttment népeknek osztogatja. A kóbor lovagok pedig „*telhetetlen szívvel*" törnek, pusztítanak mindent. István király jogos örökösei, az Árpád-fiak: Endre, Béla és Levente ezalatt hontalanul vándorolnak külországokban. Az árva magyar nép csetlendőkig tűrl a sok sanyargatást, de végül fegyvert ragad és kikergeti a gyepük közül a dölyfös idegeneket. A főcselekményt aranyos szinekkel szövi át Levente királyfi és Hilda áldozatos szép szerelme. Az „Árva nép" lapjain megelevenedik a magyar mult és az olvasó nem tudja kezéből letenni a könyvet, amíg végére nem ér. Gáspár Gyula neve régi ismerős a szépirodalmat kedvelő közönség előtt. Markáns elbeszélései méltán keltettek feltűnést a folyóiratok hasábjain. Első regénye nemcsak mondanivalójának súlyával és eleven meséjével, de megkapóan szép nyelvezetével is lenyügözi az olvasót.

Ára fűzve 7.80 P, kötve 9.60 P.

Mirta Edquist:

Észak gyermeke

A kiváló frónó gyönyörű regénye. Svédországban egy év alatt négy kiadást ért el és a mult évi könyvplac legnagyobb sikere volt. A messze, hideg, örökké havas Lappföld szülötte Inga Marja Svonni, egyszerű család gyermeke. A lappok örök hétköznapjainak küzdelmes életét éli. Beleszeret Andreasba, a félig svéd, félig lapp fiúba. Andreas félárva gyerek, kis-svéd faluban nevelkedik és amikor apja visszaviszi őt a lappok közé, nem találja helyét a rideg, nyugtalan lapp életben. A kis Svonni sercső keze vezeti vissza népe és fajtája közé és megkedveltetí vele a lappok szabad, egészséges, kóbor életét. Olvasás közben elvonul előttünk az északsvéd-lappföldi tábor mindennapi élete: a rénkiválasztás izgalmas napjai, a rének összefogása és megjelölése. Ott vagyunk a füstös rénszőrös lappsátorban, ott ülünk a tüz körül és isszuk a meleg, gőzölgő kávét a fagyos napok fárasztó munkája után. Látjuk az ember és farkas életharcát küzdelmét, majd beleüppedünk a tél komor mozdulatlanságába, amikor hathónapos sötétség borul a tájra. És látjuk a tavaszt az első hideg fényt, az előbukkanó napsugarat, halljuk az olvadó patakok halk csörgedezését, a rének neszező kapargálását. Átéljük a lappok mindennapi kis örömét, bánatát. Rendkívül érdekes regény. Az első könyv magyar nyelven a lappok életéről. Az északi irodalom egyik legszebb alkotása.

Mindkét könyv Vörösváry kiadásában jelent meg.

A magyar közgazdaság győzelme

Büszkén állhat ma a magyarság a nemzetközi közgazdaság fóruma előtt. Öt hónapja, hogy minden idegen elem százszázalékos kikapcsolásával végzi a háborús gazdaság nehéz feladatát és pedig a legkisebb zökkenő nélkül.

Akár hadigazdálkodási, akár külföldi export-import, akár a polgári vonalon állítjuk fel a mérleget:

a magyar nemzeti és keresztény pénzügy, ipar és kereskedelem kifogástalanul teljesíti nehéz feladatát.

A régi Isihivás: *Tengerre, magyar*, azaz mozdulj ki a lomha föld mellől és végy részt a kereskedelem, ipar, pénzügy világforgalmában nemcsak bel-, de külgazdasági sektorban is, valóra vált, minden mankó nélkül megállja helyét és nap-nap után elintézi hivatását a magyar kereskedő, iparos, bankár.

De nemcsak minden mankó nélkül, hanem a háború és az átállítás pénzügyi, árusektori, közigazgatási nehézségei dacára.

Magyar testvérek! Fel a fejjel! Kitünőt teljesítettek. Rácáfoltatok, hogy a magyar nem alkalmas a kereskedelemre.

Ki ma a textilügynök: a magyar!
Kima a bőrkereskedő: a magyar!
Ki ma a textilmérnök a vas, bőr, fém, szövet, fa és száz más gyáriparban: a magyar!
Ki ma a bankigazgató, banktisztviselő: a magyar!
Ki ma a sokat csufolt és a multban százszázalékig kisajátított biztosítási ügynök, biztosítási tisztviselő, biztosítási igazgató: a magyar!
Ki ma a könyvelő, a könyvszakértő, az adószakember az ezernyi és tizezernyi magyar vállalkozásokban: a magyar;

Hiányzik ma a harisnya a forgalomból, mert talán keves a magyar keresztény árja harisnyaüzlet? Egyáltalában nem!

Nemkevésbé hiányzott ezelőtt: áruhiány miatt. Akinek pénze van nyári kosztümöt vásárolni, az nem talál női divatüzletet? Dehogynem talál eleget.

Akinek szög, kalapács, sarló kell, nem talál, mert nincs elég üzlet?

Dehogy, van vaskereskedés elég s egyéb bolt is minden faluban, csak áru legyen.

Előfordult már valakivel, hogy bement a magyar üzletbe és az eladó nem tudta a levélpapírost a W. C. papirostól megkülönböztetni? Azt hiszem nem fordult elő.

Van olyan magyar kereskedő, aki nem tudja, hol kaphat új árut? Hol van a szakmájának megfelelő nagykereskedő, vagy gyár? Ugye, nincs.

Van olyan magyar kereskedő, akinek nem volna annyi esze, hogy ha pénzre van szüksége, hova forduljon?

Van olyan magyar bankár, aki nem ismerné a bank előirásait és üzánszait hivatásának megfelelőleg? Olyan sincs.

A magyar megállotta a tűzpróbát a kereskedelem, a kis- és nagyipar és a pénzügy terén nemcsak mint tisztviselő, de mint vállalati vezető és mint ügynök is!

Ami nehézség van, az nem itt keresendő. A nehézségek fóoka a háborús nyersanyaghiány és a mult likvidálásának hiánya. Ha a magyar kereskedő a magyar bankártól még nem kap úgy hitelt, mint szeretné és mint mi is szeretnők, annak az oka egyik szakértelmének hiányán nem múlik.

A magyar elfoglalta helyét a közgazdaságban. A magyar bevált a közgazdaságban. A magyar a közgazdaságot nemzete érdekében el sem hagyja többé és nem engedi át sem fajidegen, sem téridegen népnek. Megdőlt visszavonhatatlanul a varázs az átok, amelyet a magyar is elhitt, hogy „*a magyar nem való kereskedőnek*".

A magyar a saját kereskedelmét, iparát és pénzügyeit csakis a magyar intézi.

A felkapaszkodók

Különös világot él ma a magyar. Érzi a levegő tulfeszültségét, látja azt, hogy csak az összetartás és az egymás becsülése viheti előbbre az életét és mégis olyan dolgokat művel, tesz, ami ezer és ezer éket verhet még ma is magyar és magyar közé.

Nem hagyhatom szó és megjegyzés nélkül azt a kijelentést, ami a közelmultban hangzott el egy urasszony ajkáról a „felkapaszkodók" ellen. Szerinte a felkapaszkodók sok bajnak az okozói, akik magukat úrnak gondolják s gázolnak a szegény emberen ahol és ahogy csak lehet.

Először álljunk meg és nézzük csak közelebbről kik is a felkapaszkodók, akiknek a viselkedése annyira szembetünik egyeseknek. Nyilván ezek az emberek azok, akik sose tüntetnek azzal, hogy melyik nemesi család leszármazói és így nem is igen vethetők észre. Mert az egyszerű ősi magyar nevek mellé ezek a felkapaszkodók nem tartják megengeedhetőnek, hogy hangzatos frázisok mögé bujva többnek mutassák magukat. Ezeknek egyáltalán nincs önmagukról hamis fényképük. Tudják jól, hogy ma az élet leméri őket. Annyit ér mindegyik, amennyit áldozni és szolgálni tud hazájáért. Nem szóval, hanem cselekedettel. Ezek nem kerülik el az alkalmat, amikor a közért kell dolgozni, hanem csak azt nézik, hogy magyar érdek hívja és hívta szolgálatra. Azt hiszem, talán így és ilyen értelemben megengedhető a felkapaszkodás. Sőt szívesen megengedik ilyenkor a munkából a több rész vállalást is.

Még mindig van egy réteg nálunk, akinek fáj, az ha a cipész fia ott hagyja a kaptafát és elmegy — mint mondják — úrnak. Még mindig *parasztnak* titulálják egyesek azokat a diplomás embereket is, akiknek nem bebizonyítható tény az, hogy volt-e gyerekszobájuk. Ezek az emberek, akik így ítélkeznek, nem az életet figyelik, nem is azt, hogy ki végez produktiv munkát, hanem azt, hogy a „gyermekszoba nélkülieket" hol lehetne és hogyan munkájukban megingatni.

Az is bebizonyított tény legtöbbször, hogy az kiabál, akinek a háza ég. Ezek azok az emberek, akik nagy meséket találnak ki a saját származásukat illetőleg és nagy a visszaesés, ha a hivatalos dokumentumok is szóhoz juthatnak.

A felkapaszkodók ellen elhangzott vád az is, hogy nem becsülik kellően a szegény embert. Ezt a vádat egyenesen visszautasítom a felkapaszkodók nevében, mert tudom, hogy mit dolgoznak ezek a szegény emberek érdekében. A szociális gondolat és cselekedet névtelen munkásai ők. Nem várják, hogy a hívás az otthonukban érje, maguk mennek a nincstelen, a szerencsétlen, elhagyatott, meggyalázott segítségére, hogy hitet öntsenek a reménytelen lelkébe, ruhát adjanak a meztelenre, támogatói legyenek az elhagyottaknak.

Akik ellen a fenti vád elhangzott, azok a felkapaszkodásnak ezt az utját járják. Ha ez is felkapaszkodás, akkor ajánlom ezt a vádolónak is, mert szent meggyőződésem, hogy ez az út leikeüdvösségét és dicsőségét is szolgálná.

Nem csodálkozhatunk azon, hogy annyi ellensége van a magyarnak. Sokszor látja a figyelő szem, hogy hiányzik belőle az egymás értékelése. Hogyan várjuk mi azt, hogy az ellenségeink becsüljenek bennünket? Több önvizsgálatra és kevesebb felelőtlen kijelentésre van szükség, ha egymás életét akarjuk bírálni!

Egyed Irma

Hogyan uralkodhat orosz földön a maroknyi zsidóság

Ha a mostani „szovjetparadicsom" hatalmasainak névsorát vizsgáljuk és az oroszosan csengő nevek mögött felismerjük az embereket, akkor rájövünk, — eddig is nem tudtuk volna — hogy

a bolsevizmust nemcsak annak idején Magyarországon, hanem jelenleg Oroszorszagban is, a zsidók vezetik.

Az oroszosan hangzó *Trotzky* név mögött ott találjuk a *Bronsteint, Sinojev, „Pétervár hóhérja"* mögött (így nevezték embertelen kegyetlenségéért, ahogy Pétervárott a *„a nép ellenségeit"* likvidálta) pedig ott rejtőzködik az *Apfelbaum*. De így mehetünk tovább, mert a hatalmasok, mindenekelőtt a legfontosabb állásokban mind zsidók. Ha pedig a hatalmasok számát tekintjük, mely viszonylag igen kicsiny, úgy jogosan tesszük fel a kérdést, miképpen lehetséges, hogy a közel 192 milliós ország (az 1942-es hivatalos adatok szerint a Szovjet-Uniónak 191.698.100 lakosa volt) mindössze egy maroknyi zsidó kormányozhatja és raboihatja ki.

A magyarázatot történelmi és lélektani síkon kell keresnünk. Mindenekelőtt nem szabad elfeledjetenünk, hogy annak idején

az orosz birodalom lényegében a szomszédos területek elfoglalásából született,

mert csak ritka eset volt, hogy kisebb kaukázusi fejedelemségek önként csatlakoztak. Az ősi moszkvai fejedelemség egyike azoknak a számos kis államoknak, amelyekre Oroszország a 11. században felosztódott és melyekben a *Rurik*-család különböző ágai uralkodtak, kicsiny volt és szegény és felemelkedését kizárólag a fejedelmi szorgalmának és ügyességének köszönhette, akik értettek hozzá, hogy a szomszédos fejedelemségeket meghódítsák és bekebelezzek. Midőn az összes orosz fejedelemségeket így felszivták, ami az 1500-as évek körül be is következett, a kisebb mongol államok következtek sorra, majd később a többi gyenge szomszédok. Így állott elő a Birodalom, mely a német határtól a Csendes-óceánig terpeszkedett.

A bekebelezett területek lakossága azonban a legkevésbé sem volt sorsával megbékélve

és sokan szerettek volna újra önállóak lenni. Ezért az orosz kormányok mérev központi kormányzat fenntartását tartották szükségesnek és lehetőség szerint nem türték az önkormányzatot. Ezzel a központosítással az egyes részek összetartozásának meg kellett volna erősödnie és az igazgatásnak könnyebbé kellett volna válnia. Az igazgatás élén állók Szentpéterváron azt tartották helyesnek, ha gombnyomásra megy minden, s ha az egyetlen gombot megnyomják, akkor a hatás egész Orosrszországban egyformán jelentkezik.

Kétségkivül e rendszernek is vannak előnyei, mert az igazgatást a lehetőségig egyszerűsíti. Ezért Oroszországban az adminisztráció mindig egyszerű volt és soha nem vett fel szövevényes formát, mint a Kettősmonarchiában. Igy

az igazgatást mindenütt egységes minták alapján építették fel

— Finnország és a Keleit-tengeri gyarmatok kivételével. A rendszernek azonban mérhetetlen hátrányai voltak, hogy a központi igazgatás minden baja önműködőleg az egész birodalomban elharapódzott. Ha csődöt mondott a központ — csődbe kerültek a messzemenő területek is.

Évszázadokon át minden a fővárosból érkezett. Anna királyné már a 18. században kijelentette, ha nyugtalanság állana elő, végső esetben Hannoverből tizezernyi gárdát hozat, megszállja vele Pétervárt és tovább kormányozza országát. Mert e város birtoka elég hozzá, hogy az egész Birodalom felett uralkodjék. Midőn 1918 ban egyik hirhedt bolsevistát megkérdezték, vajjon a bolsevisták hogyan tarthatták volna magukat nagy tömegek támogatása nélkül, nevetve így válaszolt:

— A tömegek? Mi közünk hozzájuk? Nekünk jólmüködő végrehajtó szervezetre van szükségünk. Olyan közigazgatásra, mely gombnyomásra mindenütt rendelkezésre áll, aki megszerezte magának a gombot.

Ez a vak engedelmesség azonban nem a nép fegyelmi hajlandóságából eredt, hanem az évszázados megszokásból, mely mindent orákulumnak tartott, ami a fővárosból érkezett.

Ez teszi érthetővé, hogyan tudta az első forradalom, mely a fővárosban katonai lázadással kezdődött, 1917 február-márciusban, néhány nap alatt az egész birodalmat megszerezni. A forradalmárok éppen a „gombot" karitették hatalmukba és meg is nyomták. Jellemző, hogy a résztvevők saját bevallása szerint a forradalmat mindkét esetben a fővárosban jól megszervezték, de a vidéken nem. A központban mindent előkészítettek és minden sikerült. Ez nagymértékben annak volt köszönhető, hogy a „sötétség hatalmainak" — zsidók, szabadkőművesek — csoportja elegek voltak hozzá, hogy a központi hatalmat megszerezzék és az egész birodalom a kezükbe hulljon.

Bizonyára ez azonban nem lett volna elegendő, ha Oroszország lakosságát a zsidókérdés mibenlétéről felvilágositották volna. Ezért joggal mondhatjuk, hogy

a bolsevizmus elleni harc egyik fontos feladata a zsidókérdés feltárása.

Nem szabad ugyanis megfeledkeznünk róla, hogy a zsidókérdés Oroszországban tisztán „felekezeti" kérdés volt és ha a zsidó megkeresztelkedett, a törvény szemében megszünt zsidó lenni. A hatóság azonban mégis súlyt helyezett rá, hogy mindenkinek, előbbi vallását is megállapitsa. De Oroszországban mindenkinek kellett ütlevele legyen és ebben egyik rovat a vallásra vonatkozott, sőt ennek egyik alrovata megkérdezte: előbbi vallása? Ezt az akadályt is megkerülték a zsidók úgy, hogy előbb evangélikusnak keresztelkedtek és később az orthodox görögkeleti egyházba léptek. Igy az útlevélben így szerepeltek: orthodox, előbb evangélikus — és a csel sikerült. Igy az összes zsidókra vonatkozó korlátozó törvények kicsorbultak és minden ajtó megnyilt a zsidók érvényesülése előtt.

Ei is foglalták hamarosan a gazdasági életben. különösen a részvénytársaságokon keresztül a legfontosabb helyeket és befolyásuk óriásivá emelkedett. A szellemi életben is, különösen az irodalom terén, befolyásuk hatalmas volt. De értettek hozzá, hogy az összes földalatti forradalmi szervezetek élére is ők kerüljenek és csak a megfelelő pillanatra vártak, hogy megnyomják a gombot és megszerezzék a hatalmat.

Midőn a döntő pillanat elérkezett, ügyeltek rá, hogy a zsidó hátteret fel ne fedezzék.

Ezt a veszélyt is elhárították és hasznukra forditották. hogy még a némzsidó forradalmárok is „frói" álneveket használtak, mint Vladimir Uljanov, aki Lenin név alatt szerepelt. A többiek is kellemesen csengő orosz nevet vettek fel.

Igy lett az istenellenes mozgalom vezetőjéből, a zsidó Gubelmannból sürgősen Jaroslavsky.

De kettős biztonság miatt és a leleplezés lehetőségének kizárása végett azt a hirt terjesztették, kogy a „nép ellenségei" — a zsidók, szabadkőművesek és bolsevikiek ellenfelei — azt szándékoznak elhitetni, hogy a Szovjetunió összes vezetői zsidók és azt állitották volna, hogy maga Lenin is álcázott zsidó és hogy ezek a dajka mesék természetesen az ellenforradalom hidrájának nevetséges kitalálásai, hogy annakidején az antibolsevista köröket nevezték. És ahogy e körök a leleplezést megpróbálták, meliéfogtak. De még

nagyobb biztonság kedvéért, tisztán kirakati cél-

Minden gyümölcsel felér Finom izü dióbél

zattal. néhány állásba tényleg oroszokat ültettek.

Így a „nagypapát", Kalinint, aki a mai napig a Szovjet legfelsőbb tanácsának elnöke, vagyis államfő, aki azonban a valóságban semmiféle szerepet nem játszik.

Az ismertetett történelmi okokon kívül. melyek lehetővé tették, hogy a roppant birodalmat maroknyi kalandor kezébe kaparintsa, lelki okok is közrejátszottak, mégpedig egyrészt, hogy az orosz népet a zsidó szellemiségről soha kellőleg fel nem világosították, amivel lehetővé vált a zsidóság számára, hogy az uralmat megtartsa. Másrészt ehhez járult, hogy az igazgatási gepezetet, melyről már előbb szolottunk, az utóbbi huszonöt év alatt eddig soha nem látott tökéletességre emelték.

Mindez az egész civilizált világ szemeláttára történt,

mely a maga kicsinyes veszekedései közepette nem talált időt rá, hogy a veszélynek korlátokat szabjon, amit néhány év előtt még megtehetett volna és aminek leküzdése most annyi ember és anyagi áldozatba kerül. M. M.

Kinek van igaza?

A „Tiszaföldvári Hirlap" címére

Egyik utóbbi számában olvastuk fenti cimű laptársunkban, hogy az igazi magyar népdal ellen irt cikkére a „Magyar Út"-ban és egyéb lapokban is ellentmondó vitacikkek jelentek meg. Bár ezekre a „Tiszaföldvári Hirlap"-nak állitólag megvannak a válaszai, mégis a mai időkre való tekintettel, még igaza tudatában sem akarja folytatni a vitát, meghagyja jobb időkre.

Hozzánk is érkezett egy levél, melyben az aláirók kérdezik, hogy T. J. úr kiket ért „magyar lelkű és komoly tehetségű zeneszerzők alatt?" — Továbbá: kik azok — névszerint felsorolva — a T. J. úr által említett idegen fajú, zsidó, félzsidó, szabadkőműves stb zeneszerzők és nótagyűjtők, akik pentatonikus stílusban szerzett „komolytalan és művészietlen termékeiket a közművelődésre ráerőszakolták?" Sorolja fel a „Tiszaföldvári Hirlap" T. J. cikkezője azokat a műveket és gyűjteményeket, melyekkel az általa megtámadott zeneszerzők állítólag a társadalmat megmételyezik és nemzeti törekvéseinkről a figyelmet elterelik!"

A fenti kérdésekre kérve a választ, egyben kérjük leközlésre átengedni azokat a válaszokat is, amik állítólag a „T. Hirlap szerkesztői fiókjában már ott vannak. Mi készséggel hajlandók vagyunk az igazság érdekében a mai nehéz időkben is foglalkozni ezzel a fontos magyar kulturális kérdéssel.

A vidéki sajtónak ugyanis, amennyiben nem ripacsszerepet akar betölteni, elemi kötelessége kulturális kérdésekben is legnagyobb nemzeti értékeink s ezek igazságainak közvetítése az olvasóközönség felé.

Várva a „Tiszaföldvári Hirlap" válaszát és cikkeit, maradók mély tisztelettel:

PÖRGE DÁNIEL

HIREK

— **Kitüntetés.** Velancsics Pál ny. gércei körjegyzőnek a Kormányzó Úr a Magyar Arany Érdemkeresztet adományozta.

— **Esküvő.** Ambrus Annuska (Celldömölk) és Döbrentey Károly (Kissomlyó) f. hó 9-én délután 7 órakor tartják esküvőjüket a celldömölki evangélikus templomban.

— **A celldömölki Hitelszövetkezet** folyó hó 3-án délelőtt tartotta rendes évi közgyűlését, melynek keretében az igazgatóság tagjai sorába választotta Mahder Károly urat, a Hitelszövetkezet ügyvezetőjét, megerősítve eddigi ügykörében s neki az ügyvezető-igazgatói cimet és jelleget adta. — Örömmel vettük Mahder Károly úr Hitelszövetkezet igazgatói kitüntetését, mert tudjuk, vele igazán megérdemelt munkaerő és a szövetkezeti gondolat őszinte munkását érte a sok évi odaadó munka után e jól megérdemelt elismerés.

— **Halálozás.** Nagy Kálmán volt nagygeresdi, jelenleg sárvári ny. ev. tanító felesége tragikus körülmények közt 73 éves korában elhunyt. A temetési szertartást Martos Ödön sárvári és vitéz Balogh Ernő nagygeresdi ev. lelkész végezte.

— **Kitüntetés.** Augusztus 30-án Sárvárott megtartott járási tiszti értekezleten a következő népmozgalmi nyilvántartók kaptak hadtestparancsnoki elismerést: Szabó Kálmán (róla már megemlékeztünk). Bodó Lajos, Pethő Margit. Tamás Anna, Günther Gizella, Kotanczy Jolán, Szemes József. Molnár Margit, Béres Antal. A kitüntető okleveleket dr Ajkai Béla j. főszolgabiró adta át a kitüntetetteknek.

Minden gyümölccsel felér Finom izű dióbél

Vetőmag csávázása

Mindig nagyfontosságú volt gabonatermésünk biztosítása céljából a vetőmag csávázása, de talán soha olyan jelentőséggel nem bírt, mint ma, a háború ötödik évében. Hazánkban még mindig nem kerül a földbe a vetőmag teljes egészében csávázottan. Különösen a kisgazda társadalom az, amelyik egyes vidékeken a csávázást illetőleg, annak hasznát nem ismerte fel. Több európai állam már bevezette a kötelező csávázást, ami a leghelyesebb is, mert így fokozatosan teljesen kiirthatók lesznek a különböző gabonafajtákon jelentkező gabonabetegségek.

Bár a különböző növényvédekezőszereknél az utóbbi években mutatkoztak hiányok csávázószerben, a kereskedelem felkészült olyannyira, hogy a jelentkező igényeket ki fogja tudni elégíteni. Különösen a *Magyar Mezőgazdák Szövetkezete* az, amelyik nagy áldozatok és sok munka árán biztosította a folyó évre is *ABAVIT* nevű csávázószeréből azt a mennyiséget, amellyel nemcsak régi vevőit tudja kielégíteni, hanem *ABAVIT*-ot eddig nem használt gazdák megrendeléseinek is eleget tud tenni.

Minden gyümölccsel felér Finom izű dióbél

— **Az M. L. Sz. győri kerülete az 1944/45 hadibajnoki év őszi mérkőzéseinek beosztása.** Szeptember 10-én CVSE—Tapolca, Szeptember 17-én CVSE—Pápai SC II., Szeptember 24-én Move Alsólendva—CVSE, október 8-án CVSE—DOSE, október 15-én Zalaszentgróti LE—CVSE, október 22-én Kinizsi—CVSE, november 5-én CVSE—ZSE-MOVE II. A beosztást a dunántuli Alszövetség a jelenlegi nehéz viszonyokra való tekintettel első osztály helyett sorsolta így ki.

— **A celldömölki evang. elemi népiskolában** az évnyitó istentisztelet szept. 10-én reggel 9 órakor lesz. A tanulók $^3/_4$ 9 órára az Árpád-u. 26. sz. iskolánál gyülekeznek. Szept. 11-én délután 2 órakor kezdődik a tanítás.

A MÁVERÓ működése

A Máv. Sportrepülő Egyesület nagyon figyelemre méltó eredményeket ért el. 1941 január havában kezdte meg az üzemét, közben öthónapon át az országos repülési tilalom miatt — amikor minden sportrepülési tevékenység H. M. rendeletre — szünetelt. A mindössze 3 hónapi üzem alatt 639 felszállás történt. Az oktatások eredményeként 3 növendék, Őri Kálmán, Józsa Ernő és László Károly letették az „A" vizsgát, a közeljövőben még több „A" és „B" vizsga várható.

Az elsőrendű szervezés biztosítja a folytonos üzemet és a Sportrepülő Egyesület fejlődését, a jó oktatás pedig a növendékek előhaladását. A jó műszaki személyzet a gépeket állandóan jókarban tartja.

A Sághegy lejtőit a jó repülő indítás és leszállás érdekében nagyarányu munkálatokkal rendezik, eddig is szép sikerrel. Az érdekelt gazdák egy részével már megkötötték az egyességet, másokkal tárgyalások vannak folyamatban. A MÁVERÓ elnöksége a tereprendezés céljára nagy anyagi áldozatot is hoz. A terepen repülésnek utban levő fák közül már sokat ki is vágtak, amivel már eddig is a jó repülést biztosították.

A Máv. Sportrepülő Egyesület a közeljövőben kombinált üzemet vezet be. Eddig lejtőmentén gumiindítás volt csak, rövidesen csörlőgéppel való indítás is lesz. A csörléshez szükséges nagyméretű autót Vas Béla a napokban megvásárolta a MÁVERÓ részére.

A sportok legszebb sportja a repülés. Igazán férfias bátorságot kíván s amellett testi és szellemi egészséget. A repülőoktatás nemcsak arra tanít meg, hogy milyen módon kell repülni, hanem önfegyelemre és szellemi kiegyensúlyozottségra nevel, a tanítvány lelki erejét fejleszti.

BAJTÁRSI SZOLGÁLAT

Fölöp László szkv. a B—373. tábori postaszámról üzeni rokonainak, ismerőseinek, barátainak Sárvárra. Celldömölkre egy bájos kisleánynak, hogy jól van, sokat gondol haza, lélekben velük van, kéri, hogy többet írjanak.

Árvai Sándor ht. őrm., Nagy István ht. őrm. és Blázovics László tiz. a B/992. táb. postaszámról üdvözletüket küldik hozzátartozóiknak és ismerőseiknek, sok levelet várnak.

Közellátás

Testimunkás kenyérpótjegyek kiadása 12—18 éves kiskoru gyermekek részére

Közli a hivatal az érdekeltekkel, hogy a 12-18 éves kiskoru gyermekek részére a testimunkás kenyérpótjegyek kiadását folyó hó 11-én hetfőn megkezdi. A kiskoru gyermekek tizenkettedik életévük betöltését követő hónap első napjától annak az évnek végéig, melyben tizennyolcadik életévüket betöltik, kaphatnak testi munkás kenyérpótjegyet. A jegyeket a hivatal az érdekelteknek nem kézbesíti ki, azért a hivatalba a hivatalos órák alatt be kell jönniök. Az igényjogosultak születési idejét (anyakönyvi kivonattal, vásárlási könyvvel, stb.) igazolni kell.

Vámőrlési tanusítványok kiadása

A vámőrlési tanusítványok kiadását a közellátási hivatal folyó hó 20-án beszünteti. Ezért felhívja a hivatal mindazokat, akik valamilyen jogcímen kenyérgabonával rendelkeznek és azt meg akarják őröltetni, hogy a vámőrlési tanusítványt a fenti határidőig feltétlenül kérjék a hivatalban.

A kenyérgabona beszolgáltatása

A beszolgáltatásról szóló rendelkezések értelmében a gazdálkodó kenyérgabona beszolgáltatási kötelességének teljesítésére beszolgáltatandó kenyérgabonáját, valamint a ki nem szolgáltatott arató és cséplőrész címén zabtermésének 15%-át, a kenyérgabona beszolgáltatási kötelesség teljesítésére szánt zabot és takarmányárpát a cséplés befejezésétől számított 15 napon belül köteles valamelyik vásárlásra jogosított kereskedőnek megvételre felajánlani. A nyilvántartó hatóság ellenőrzi, hogy a gazdálkodó kenyérgabonabeszolgáltatási kötelességét teljesítette-e.

A zsírbeszolgáltatási kötelesség teljesítésére szánt takarmányárpát és kukoricát, továbbá a szabadválasztású beszolgáltatási kötelesség teljesítésére szánt sörárpát, kopaszárpát, kölest, hajdinát, nyers-, csépelt rizst, valamint borsót, babot, borsót, lóbabot és mákot a gazdálkodó október 31-ig köteles valamelyik vásárlásra jogosított kereskedőnek vételre felajánlani. Sörárpának a beszolgáltatási kötelesség szempontjából azt az árpát kell tekinteni, amelynek ezt a minőségét, valamint a sörárpára megállapított hatósági árát a vételi jegyen feltüntették.

ELADÓ

1 drb. jókarban lévő 15 soros merítő kerekes vetőgép. Cím: Nagy Károly Boba.

CELLDÖMÖLKI HIRLAP
Kiadja:
A Turul Szövetség Kemenesaljai B. B. T.
Felelős kiadó
Takáts Károly
Lapzárta: csütörtök délben 12 órakor.
Turul-nyomda nyomása, Celldömölk.